

MOJA, TVOJA, NAŠA **BIODIVERZITETA**

BIODIVERZITETA JE PESTROST VSEGA ŽIVEGA – JE RAZNOŽIVOST

Radi imamo dišeč, pisan travnik. Radi imamo jutranjo pesem ptic. Radi imamo žuboreč potok in kačjega pastirja nad njim. Radi imamo...

Zakaj ne bi torej imeli radi biodiverzitete, ki nam vse to omogoča? Zbližajmo se z njo, spoznajmo njene čare! Kajti tisto, kar nam je blizu in kar poznamo, veliko lažje varujemo.

Biodiverziteta je pestrost življenja na Zemlji v vseh najrazličnejših oblikah, od bakterij in gliv do rastlin in živali. Tudi ljudje smo del biodiverzitete. Biodiverziteta pa ni le raznolikost živih vrst, je tudi raznolikost znotraj posameznih vrst — njihova genska pestrost in je tudi vsa pestrost ekosistemov, kjer te vrste prebivajo. Biodiverziteta, kot jo poznamo danes, je nastala v milijardah let razvoja življenja. Pomembna značilnost biodiverzitete je izjemna povezanost organizmov, ki sami ne bi mogli preživeti, skupaj pa sestavljajo edinstven preplet, ki odločilno vpliva na razmere na našem planetu.

Ali ste vedeli?

Ocene strokovnjakov o tem, koliko vrst živi na našem planetu, se močno razlikujejo. Vsekakor jih je veliko več, kot je doslej opisanih. Nekatere raziskave ocenjujejo število vrst na okrog 2 milijona, druge celo na 12 milijonov ali več. Najnovejša raziskava predvideva, da na Zemlji živi okrog 2 milijardi živih vrst, torej več kot tisočkrat več od števila trenutno opisanih vrst (približno 1,5 milijona). Ob tej številki se ponuja sorazmerno število 6,8 milijona vrst žuželk!

Slovenija slovi kot vroča točka biodiverzitete v Evropi predvsem zaradi svoje majhnosti. Po doslej znanih podatkih živi pri nas okoli 21.000 vrst živali (od tega okoli 18.000 vrst žuželk) in okoli 3.000 vrst višjih rastlin. Posebej vrstno bogate so kraške jame s kar 200 vodnimi in 150 kopenskimi vrstami. Pet slovenskih jamskih sistemov se je uvrstilo med 20 najbogatejših na svetu!

BIODIVERZITETA NAM OMOGOČA PREŽIVETJE

Najbolj značilno sadje naše dežele je jabolko. Poznate stare sorte, kot so carjevič pa bobovec, krivopcelj in štajerski mošancelj? Kdo z užitkom ne ugrizne v zrelo, sočno jabolko? Za zajtrk pa si namaže med na kos dišečega kruha? Razkošje je, da lahko na jutranjem sprehodu s polnimi pljuči zajamemo svež zrak. In ko žejni odpremo pipo, iz nje priteče čista pitna voda.

Dobrine, ki nam jih nudi biodiverziteta, so tako samoumevne in vsakdanje, da se jih večinoma niti ne zavedamo. Rastline zagotavljajo kisik in čistijo zrak, gozdovi in mokrišča čistijo in zadržujejo vodo ter tako preprečujejo poplave in sušo. Biodiverziteta je tudi vir hrane, zdravilnih učinkovin, snovi in obnovljivih virov energije. Biodiverziteta povečuje priljubljenost krajev, kamor hodimo na oddih in rekreacijo. Biodiverziteta je vir navdiha za raziskovalno in umetniško ustvarjanje.

Ali ste vedeli?

Tri drevesa sprostijo približno 300 kg kisika na leto, kar zadostuje za dihanje enega človeka.

Od opraševanja žuželk je odvisna kar tretjina naše prehrane. Nekatere vitamine dobimo samo iz plodov in semen, ki nastanejo po oprašitvi cvetov z žužlkami.

Tudi kulturne rastline in domače živali, ki sestavljajo večino naše današnje hrane, so del biodiverzitete. Njihove divje sorodnice pa so še vedno genska zakladnica lastnosti, ki bodo pomembne za prilagajanje vrst na podnebne in druge spremembe v okolju ter zato za njihovo preživetje.

BIODIVERZITETA

IZGINJA PRED

NAŠIMI OČMI

Ste opazili, da vetrobranska stekla niso več polna žuželk kot nekoč? Kam so šli cvetoči travniki? Bi upali piti vodo iz bližnjega potoka?

Vse večje zahteve po življenjskem udobju skupaj z naraščanjem prebivalstva zahtevajo vedno večje izkoriščanje naravnih virov. Pritisk na okolje se kaže tudi kot onesnaževanje in spreminjanje naravnih življenjskih prostorov, kot vse bolj izrazite podnebne spremembe in vse pogostejše tujerodne invazivne vrste. Neizogibne posledice vidimo v izumiranju vrst in s tem hitrem upadanju biodiverzitete. Vrste so nenadomestljive. Vrsta ki izumre, je izgubljena za vse večne čase, skupaj z vsemi lastnostmi in povezavami, ki so se izoblikovale v dolgem času njenega razvoja.

Ali ste vedeli? *Populacije velike večine vrst na svetu se zmanjšujejo. V zadnjih stoletjih, odkar je človeška vrsta postala na planetu Zemlja dominantna, vrste izumirajo 1000-krat hitreje, kot je bilo običajno v zemeljski zgodovini.*

V svetovnem merilu je v zadnjih 35 letih število vrst upadlo za več kot četrtno. Trende upadanja zaznavamo tudi v Sloveniji, kjer je ogroženih na primer 10 % vseh praprotnic in semenk ter 56 % vretenčarjev (sesalci, ptiči, plazilci, dvoživke, ribe).

Okoli 1 % energije sonca, ki pride do Zemlje, rastline vgradijo v organsko snov, ki vzdržuje skoraj celotno življenje na Zemlji. Od te organske hrane ena vrsta — ljudje porabimo dobro tretjino. Nekaj milijonom vrst, s katerimi si delimo planet, pa ostaneta le slabi dve tretjini.

Ris je ena izmed najbolj ogroženih živalskih vrst pri nas. V zadnjih 15 letih je populacija risov začela drastično upadati, najverjetneje zaradi parjenja v sorodstvu in nezakonitega odstrela.

BIODIVERZITETA – NAŠA VSAKDANJA SKRB

Biodiverziteta je torej nadvse pomembna. Potrebujemo in izkoriščamo jo vsak dan, saj nam zagotavlja vse življenjske dobrine. Zdaj biodiverziteta potrebuje nas. Ukrepa jmo, dokler ni prepozno!

Eden glavnih organiziranih načinov varovanja biodiverzitete so zavarovana območja. Vendar to ni dovolj! Za varovanje biodiverzitete se moramo zavzemati vsi in povsod, tudi na območjih, ki niso zavarovana. Nadaljnji razvoj in blagostanje naše družbe bosta odvisna od tega, kako učinkovito bomo znali uskladiti naš način življenja in ohranjanje biodiverzitete. Naučiti se moramo spoštovati naravo in uporabljati njene vire na način, ki ne bo puščal trajnih posledic. Le tako bo omogočeno dostojno življenje tudi prihodnjim generacijam. Odgovoren odnos do narave in okolja je moralna dolžnost vsakega posameznika!

Ali ste vedeli?

V Sloveniji imamo en narodni, tri regijske in 34 krajinskih parkov, 56 naravnih rezervatov in več kot 1200 naravnih spomenikov, ki skupaj obsegajo več kot 13 % slovenskega ozemlja. Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij z osnovnim ciljem – ohraniti biodiverziteto. Območja Nature 2000 se razprostirajo kar na 37,5 % Slovenije, kar je največ med članicami EU.

Eden glavnih dejavnikov ogrožanja biodiverzitete je pretirana raba naravnih virov. Vsak posameznik lahko pripomore k ohranjanju biodiverzitete z bolj trajnostnim načinom življenja po načelih: jej lokalno pridelano hrano, uživaj manj mesa, izogibaj se plastični embalaži, kupuj samo to, kar res potrebuješ, uporabljalj kolo in javni prevoz, varčuj z energijo in vodo, podpiraj prizadevanja za varovanje narave.

Veliko ljudi je brezbržnih do narave in njenega varovanja. To je enako neodgovorno kakor neposredno ogrožanje biodiverzitete.

ZGODBA O BIODIVERZITETI

Skoraj resnična pripoved!

Groza bele noči!

TÉMA TEGA STRIPA JE TEMÁ!

VEČERI SE ...

... IN V ZVONIKU SE PREBUJAJO NETOPIRJI.

SPET JE PRIŠEL NAŠ ČAS!

NA LOV, PRIJATELJI!

KAJ ZA - !?

JAZ SEM PA MISLIL, DA JE ŽE NOČ!

SAJ JE.

KAJ PA JE POTE M TISTA SVETLOBA ZUNAJ?

LJUDJE SO POSTAVILI REFLEKTORJE.

NE SAMO, DA NAS SLEPIJO, TUDI NAŠ PLEN POBIJAJO.

ARGH!

NEKAJ MORAMO UKRENITI!

KAJ PA NAJ NAREDIMO?

KUPILI BOMO SONČNA OČALA!

HMM, MOGOČE PA TO NITI NI TAKO SLABA IDEJA.

PET MINUT KASNEJE V PISARNI ŽUPNIŠČA

OČALA BOMO NAROČILI NA INTERNETU.

ŠKRIP!

ALI VEŠ, DA V SLOVENIJI ŽIVI KAR **28** VRST NETOPIRJEV?
V NARAVI JE PRAV VSAKA VRSTA POMEMBNA. JE DEL BIODIVERZITETE.
ZA OHRANJANJE VRST VČASIH ZADOSTUJE ŽE KANČEK DOBRE VOLJE.

www.naturaviva.si

Biodiverzitetā – umetnost življenja
Biodiversity – Art of Life

NIB NACIONALNI INŠTITUT ZA BIOLOGIJO
NATIONAL INSTITUTE OF BIOLOGY

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Biodiverzitetā in njen pomen za človeštvo sta premalo prepoznani vrednoti in zato premalo cenjeni. V projektu LIFE NATURAVIVA želimo razkriti izjemne naravne dragocenosti Slovenije in njihov pomen ter osvetliti nevarnosti, ki jim pretijo. Vabljeni, da projekt in aktualne dogodke spremljate na spletni strani www.naturaviva.si in Facebook profilu LIFE Naturaviva.

Projekt je sofinanciran iz sredstev LIFE – finančnega instrumenta Evropske unije za okolje in podnebne ukrepe, in Ministrstva RS za okolje in prostor.

Besedilo: Danilo Bevk, Marjana Hönigsfeld Adamič

Strokovni pregled besedila: Davorin Tome, Anamarija Žagar

Uredila: Marjana Hönigsfeld Adamič

Ilustracija stripa: Ciril Horjak. Pomoč pri izdelavi stripa: Omar Horjak

Fotografije: Davorin Tome, Danilo Bevk, Dan Briški, Miha Jernejčič, Dušan Klenovšek, Miha Krofel, Matevž Lenarčič, Jože Mihelič, Hrvoje Oršanič, Barbara Ploštajner, Jernej Polajnar, Tine Schein, Jošt Stergaršek, Aleš Zdešar

Grafično oblikovanje in prelom: Studio Kosovelj, Zvonko Kosovelj s.p.

Tisk: Tiskarna Knjigoveznica Radovljica d.o.o.

Izdajatelj: Nacionalni inštitut za biologijo

Kraj in leto izida: Ljubljana, 2019